

Sygn. akt I UK 272/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 11 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o prawo do wcześniejszej emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 stycznia 2011 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 marca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 23 marca 2010 r. Sąd Apelacyjny Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od

wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 maja 2009 r. zmieniającego decyzję tego organu rentowego z dnia 6 sierpnia 2008 r., odmawiającą ubezpieczonemu J. K. prawa do wcześniejszej emerytury w ten sposób, że przyznał mu prawo do emerytury poczynając od dnia 9 maja 2008 r., tj. od dnia złożenia wniosku emerytalnego oraz zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczonemu, urodzonemu 16 lutego 1946 r., organ rentowy uwzględnił 35 lat, 11 miesięcy i 18 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 5 lat i 13 dni okresów uzupełniających, łącznie 41 lat i 1 dzień okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających. Od 1 stycznia 2001 r. do 31 marca 2003 r. ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego, od 1 marca 2003 r. do 1 marca 2004 r. zatrudniony był na umowę o pracę w firmie „R”. Od 2 marca 2004 r. do 31 marca 2004 r. został objęty obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym rolników na podstawie decyzji KRUS z dnia 11 marca 2004 r., a od dnia 9 marca do 2004 r. pobiera świadczenie przedemerytalne.

W dniu 2 marca 2004 r. ubezpieczony zgłosił się w Powiatowym Urzędzie Pracy z zamiarem zarejestrowania jako osoba bezrobotna, gdzie został poinformowany, że przysługuje mu świadczenie przedemerytalne. Z powodu braku pieczętki pracodawcy na załączonym świadectwie pracy odmówiono rejestracji ubezpieczonego w tym dniu, wzywając go do uzupełnienia braków w terminie 7 dni. Uzupełnione świadectwo pracy ubezpieczony dostarczył w dniu 8 marca 2004 r. Tego samego dnia zarejestrował się jako bezrobotny oraz złożył wniosek o przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego i pozostałe niezbędne dokumenty, poprawiając na nich datę wniosku z 2 na 8 marca 2004 r. W dniu 11 marca 2004 r. ubezpieczony zwrócił się do KRUS o wydanie zaświadczenia o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 stycznia 2001 r. do 31 marca 2003 r. celem dołączenia go do wniosku o świadczenie przedemerytalne, zawiadamiając KRUS o ustaniu zatrudnienia w firmie „R”. Decyzją z dnia 11 marca 2004 r. KRUS stwierdził ustawowe podleganie ubezpieczonego ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie wypadkowe,

chorobowe i macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe od dnia 2 marca 2004 r. Od 11 marca 2004 r. został objęty przez KRUS ubezpieczeniem zdrowotnym.

Decyzją z dnia 16 lipca 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do ustalenia wysokości emerytury w celu przyznania świadczenia emerytalnego z uwagi na zbyt krótki staż ubezpieczeniowy. Na tej podstawie urząd pracy decyzjami z dnia 29 lipca 2004 r. odmówił ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego oraz uznał go za osobę bezrobotną od 8 marca 2004 r., przyznając mu zasiłek dla bezrobotnych od 16 marca 2004 r. W takich okolicznościach sprawy KRUS decyzją z dnia 11 sierpnia z 2004 r. stwierdziła ustanie ubezpieczenia społecznego rolników ubezpieczonego z dniem 1 kwietnia 2004 r. i odpisała uiszczone przez niego składki za drugi kwartał 2004 r. Ostatecznie decyzjami z dnia 4 sierpnia 2004 r. oraz z dnia 3 września 2004 r. ZUS ustalił wysokość emerytury dla potrzeb ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego, uchylając równocześnie decyzję odmowną z dnia 16 lipca 2004 r. Do stażu pracy uprawniającego do przyznania świadczenia przedemerytalnego ZUS uwzględnił łącznie 36 lat, 9 miesięcy i 24 dni okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających. Na podstawie tej decyzji urząd pracy wznowił postępowanie i decyzją z dnia 23 września 2004 r. przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 9 marca 2004 r., które ubezpieczony pobiera do chwili obecnej. Decyzja KRUS z dnia 11 sierpnia 2004 r., wyłączająca ubezpieczonego z ubezpieczenia społecznego dla rolników z dniem 1 kwietnia 2004 r. nie została zmieniona.

W dniu 9 maja 2008 r. ubezpieczony wystąpił o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Zaskarżoną decyzją z dnia 6 sierpnia 2008 r. organ rentowy odmówił mu prawa do emerytury utrzymując, że ostatnim ubezpieczeniem, któremu podlegał nie było ubezpieczenie z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, lecz z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, który w oparciu wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2004 r., III UK 77/04, stwierdził, że osoba pobierająca świadczenie przedemerytalne nie traci statusu „ubezpieczonego będącego pracownikiem” w rozumieniu art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(jednolity tekst Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach z FUS), a okoliczność, że ubezpieczony przez 7 dni (od 2 marca 2004 r. do 8 marca 2004 r.) nie podlegał innemu ubezpieczeniu poza rolniczym, nie może stanowić podstawy do pozbawienia go prawa do wcześniejszej emerytury. Jak słusznie uznał Sąd pierwszej instancji, przerwa w ubezpieczeniu pracowniczym nie została spowodowana chęcią prowadzenia gospodarstwa rolnego, lecz koniecznością skompletowania niezbędnych dokumentów i uzupełnienia braków formalnych wniosku o świadczenie przedemerytalne. Złożenie wniosku o emeryturę miało miejsce w okresie pobierania świadczenia przedemerytalnego, które zgodnie z art. 7 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest okresem nieskładkowym i wyłącza podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników. Prawo do świadczenia przedemerytalnego związane było z podleganiem pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu, zaś biorąc pod rozwagę cel i funkcję tego świadczenia jako zbliżonego do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, należało uznać, że osoba pobierająca świadczenie przedemerytalne jest z tego tytułu ubezpieczonym „będącym pracownikiem” w rozumieniu art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji wszystkie przesłanki nabycia przez ubezpieczonego prawa do emerytury (wiek i staż pracy) związane są z ubezpieczeniem pracowniczym. Statusu ubezpieczonego „będącego pracownikiem” nie pozbawia podleganie przez osobę pobierającą świadczenie przedemerytalne obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników przez 7 dni. Okres podlegania temu ubezpieczeniu „był krótki i wymierzony okolicznościami niezależnymi od ubezpieczonego”. W takich okolicznościach sprawy odczytywany dosłownie art. 29 tej ustawy oznaczałby, że bezpośrednio przed złożeniem wniosku (na dzień przed) ubezpieczony powinien być pracownikiem. Tak nie interpretowano nawet poprzedniego brzmienia przepisu (zwrotu "będący pracownikami"). Za trafne trzeba uznać stanowisko, że stosunek pracy ubezpieczonego może - względem daty złożenia wniosku - ustać (być rozwiązany) w przeszłości, choć limitowanej warunkiem określonym w art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (w praktyce na 1,5 roku przed złożeniem wniosku, jeżeli trwał co najmniej przez 6 miesięcy). Rygorystyczna wykładnia art. 29 ustawy uznająca, że pomiędzy ustaniem stosunku pracy a złożeniem wniosku o emeryturę wystarczy wystąpienie

jakiegokolwiek (nawet bardzo krótkiego) okresu podlegania niepracowniczemu tytułowi ubezpieczenia, aby utracić możliwość nabycia prawa do emerytury z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach prowadziłyby do wystąpienia trudnych do racjonalnego uzasadnienia przypadków, w których ubezpieczeni nie mogliby skutecznie ubiegać się o emeryturę w obniżonym wieku, pomimo legitymowaniem się dłuższym niż normalny stażem ubezpieczeniowym. Dotyczyłoby to wszystkich osób, które po rozwiązaniu stosunku pracy - nawet na bardzo krótki okres - zawarłyby umowę zlecenia (lub inną umowę cywilnoprawną), bądź przed złożeniem wniosku o wcześniejszą emeryturę pobierały zasiłek, świadczenie integracyjne lub stypendium dla bezrobotnych, stypendium sportowe, uposażenie posła lub senatora itp. Ostatecznie Sąd Apelacyjny przyjął, iż „okoliczność, że przez okres 7 dni ubezpieczony nie podlegał innemu ubezpieczeniu poza rolniczym, nie może stanowić podstawy do pozbawienia go prawa do wcześniejszej emerytury”.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności: art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez niesłuszne przyjęcie, że ubezpieczony, który bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę nie był pracownikiem, lecz podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, ma prawo do wcześniejszej emerytury przewidzianej w tym przepisie. Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest zarówno „istnienie istotnego zagadnienia prawnego - czyli interpretacji art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”, jak i niejednolite orzecznictwo sądowe w zakresie interpretacji zapisu „bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, byli zatrudnieni na podstawie stosunku pracy”. Skarżący prezentuje stanowisko, że art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest przepisem wyjątkowym, gdyż daje prawo do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku, a zatem przepis ten powinien być wykładany ściśle. Jedną z przesłanek uzyskania prawa do tej emerytury jest wymaganie, aby ubezpieczony bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę był zatrudniony na podstawie stosunku pracy. Dlatego zdaniem skarżącego kontrowersyjny jest pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2004 r. III UK 77/04, na który powołały się Sąd obu instancji, że osoba pobierająca świadczenie przedemerytalne nie traci statusu „ubezpieczonego

będącego pracownikiem" w rozumieniu art. 29 tej ustawy. Dlatego skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego w całości i poprzedzającego do wyroku Sądu Okręgowego i oddalenie odwołania oraz przyznanie kosztów zastępstwa procesowego za wszystkie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego za wszystkie instancje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona, a zaskarżony wyrok zapadł przedwcześnie bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności niezbędnych do prawidłowego wyrokowania. W szczególności Sąd Apelacyjny przyjął, że pomiędzy ustaniem pracowniczego zatrudnienia a przyznaniem prawa do świadczenia przedemerytalnego z pracowniczego zatrudnienia „nastąpiła 7 dniowa przerwa, w której objęto ubezpieczonego obowiązkowym ubezpieczeniem rolniczym”, tyle że następnie takie ustalenie Sąd ten zdawał się kontestować i tłumaczyć tym, że „jednakże ta przerwa nie została spowodowana chęcią prowadzenia gospodarstwa rolnego, lecz koniecznością skompletowania niezbędnych dokumentów i uzupełnienia braków formalnych wniosku o świadczenie przedemerytalne”. Ostatecznie jednak Sąd ten pozostał przy ustaleniu, że „przez okres 7 dni ubezpieczony nie podlegał innemu ubezpieczeniu poza rolniczym”, co sprawia, że trafny jest kasacyjny zarzut, iż to nie ubezpieczenie pracownicze, ale ubezpieczenie rolnicze było ostatnim okresem ubezpieczenia. Takie ustalenie wykluczało przyznanie ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury pracowniczej wobec niespełnienia wymagania z art. 29 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach, skoro ubezpieczony ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, nie był pracownikiem oraz w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, nie pozostawał w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy - wobec objęcia go na 7 dni ustawowym obowiązkiem podlegania ustawowym społecznym ubezpieczeniom rolniczym.

Jurydyczne kontrowersje i rozbieżności dotyczące podlegania pracowniczym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przez osobę pobierającą świadczenie

przedemerytalne, która - wedle tezy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2004 r., III UK 77/04 (OSNP 2005 nr 6, poz. 86) - jakoby nie traci statusu „ubezpieczonego będącego pracownikiem”, zostały poddane weryfikacji i wyjaśnione w późniejszej wykładni przyjmującej, że pobieranie świadczenia przedemerytalnego nie stanowi tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2010 r., I UK 41/09, LEX nr 589953). Pracownik bowiem nabywa prawo do świadczenia przedemerytalnego w związku z rozwiązaniem stosunku pracy, przeto po rozwiązaniu stosunku pracy ustaje tytuł pracowniczego ubezpieczenia społecznego, chociaż okres pobierania zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego jest nieskładkowym okresem ubezpieczenia, tyle że nie jest okresem podlegania pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu także dlatego, że świadczenie przedemerytalne jest finansowane ze środków Funduszu Pracy (art. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, Dz.U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.) i nie podlega dalej składkowemu obowiązkowi ubezpieczenia. Warto także zwrócić uwagę, że nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego, które przysługuje po rozwiązaniu stosunku pracy i bez świadczenia pracy, jest *sui generis* przywilejem płatnym ze środków Funduszu Pracy, który przysługuje ze względu na utratę zatrudnienia do dnia osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Oznacza to, że kontrowersyjne byłoby nierozważne przyznawanie osobom pobierającym świadczenia przedemerytalne kolejnych przywilejów, jakim jest niewątpliwie możliwość uzyskania prawa do emerytury pracowniczej w obniżonym wieku emerytalnym przed datą osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, w której ustaje prawo do pobierania świadczenia przedemerytalnego.

Wprawdzie pobieranie świadczenia przedemerytalnego przez osobę, która przed nabyciem prawa do tego świadczenia była pracownikiem, nie stoi na przeszkodzie uznaniu, iż przed złożeniem wniosku o emeryturę taka osoba była pracownikiem, tzn. że ostatnim tytułem jej podlegania ubezpieczeniom społecznym było pozostawanie w stosunku pracy, ale jest to możliwe tylko wtedy, gdy taka osoba nie zostaje następnie na jakikolwiek okres objęta niepracowniczym ustawowym obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, np. ubezpieczeniem rolniczym, co sprawia, że taki niepracowniczy tytuł staje się ostatnim tytułem

podlegania ubezpieczeniom społecznym, bez względu na jakikolwiek, choćby krótki okres podlegania temu innemu (niepracowniczemu) ubezpieczeniu społecznemu. Takie stanowisko w ocenie cechy „krótkotrwałości” podlegania innemu ostatniemu niepracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego zajął Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 17 grudnia 2009 r., I UZP 7/09 (OSNP 2010 nr 11-12, poz. 141), przyjmując, że ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy po rozwiązaniu stosunku pracy do czasu złożenia wniosku o wcześniejszą emeryturę otrzymywali świadczenie przedemerytalne i w okresie jego pobierania zawarli umowę zlecenia, z tytułu której podlegali ubezpieczeniom społecznym, nie mogą być uznani za ubezpieczonych, którzy ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, byli pracownikami w rozumieniu art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wykładnię tę skład powiększony uzasadniał już historycznie tym, że uprawnienie do wcześniejszego przejścia na emeryturę przysługiwało wyłącznie pracownikom, którzy legitymowali się określonym okresem zatrudnienia, rozumianym jako wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy (zakres przedmiotowy). Uprawnienie to miało zatem pracowniczy, a nie powszechny charakter. Także w aktualnie obowiązującym stanie prawnym utrzymane zostały dotychczasowe (poprzednie) zasady wcześniejszego przechodzenia na emeryturę osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., wymagające spełnienia kryterium podlegania ubezpieczeniom pracowniczym, co sprawia, że emerytura przyznawana na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej ma charakter uprawnienia pochodnego od pracowniczego ubezpieczenia społecznego. Wynika to z samej treści tego przepisu stanowiącego, że prawo do wcześniejszej emerytura przysługuje ubezpieczonym, którzy łącznie spełniają następujące warunki: ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, byli pracownikami oraz w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym pozostawali w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy, chyba że w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę są uprawnieni do renty z tytułu niezdolności do pracy (ust. 2 pkt 1 i 2). Warunków tych nie muszą spełniać osoby, które przez cały wymagany okres podlegały ubezpieczeniu z tytułu pozostawania w stosunku pracy (ust. 3). Prawo do wcześniejszej emerytura (emerytura w niższym wieku emerytalnym) z art. 29

ustawy przysługuje zatem wyłącznie ubezpieczonemu z tytułu zatrudnienia (pozostawania w stosunku pracy). Takie świadczenie nie przysługuje natomiast ubezpieczonym z innych tytułów, w tym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych lub z tytułu rolniczego podlegania ubezpieczeniom społecznym. Wprawdzie w orzecznictwie nie ma już wątpliwości, że prawo do emerytury na podstawie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS może nabyć także ubezpieczony, który w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego nie pozostawał w ubezpieczeniu pracowniczym, bowiem przyjmuje się, że ubezpieczenie pracownicze czasowo nie musi być znaczące w stosunku do całego okresu ubezpieczenia, z tym tylko, że musi poprzedzać wystąpienie z wnioskiem o emeryturę, chyba że wypełnia cały wymagany okres ubezpieczenia. Nie stawia się zatem warunku, że emerytura przysługuje tylko tym ubezpieczonym, którzy byli pracownikami w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego. Z wykładni językowej norm zawartych w art. 29 ustawy emerytalnej wynika jednak, że istnieje ścisły związek między ubezpieczeniem pracowniczym a prawem do wcześniejszej emerytury przewidzianym jedynie dla tej kategorii ubezpieczonych z tytułu pracowniczego zatrudnienia, co wymaga podlegania ubezpieczeniu z tytułu pozostawania w stosunku pracy przez cały okres wymagany dla nabycia tego uprawnienia (ust. 3), albo pozostawania w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy w okresie ostatnich (przed złożeniem wniosku) 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniom społecznym i równoczesnego posiadania ostatnio przed złożeniem wniosku statusu ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2 pkt 1 i 2). Ostatecznie Sąd Najwyższy w składzie powiększonym uznał, że przesłanka z art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej jest spełniona tylko wówczas, gdy pomiędzy ustaniem ostatniego stosunku pracy a złożeniem wniosku o emeryturę nie wystąpił żaden okres podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu niezwiązanego z zatrudnieniem w charakterze pracownika. Pobieranie po ustaniu stosunku pracy świadczenia przedemerytalnego nie niweczy zatem możliwości spełnienia omawianego warunku dopóty, dopóki osoba je otrzymująca nie zostaje objęta obowiązkiem podlegania ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu niż pracowniczy. Oznacza to, że ubezpieczonego, który ostatnio przed złożeniem wniosku o wcześniejszą emeryturę pracowniczą został objęty ustawowym tytułem

podlegania ubezpieczeniom społecznym niezwiązanym z zatrudnieniem w charakterze pracownika (w rozpoznawanej sprawie rolniczym tytułem ubezpieczenia społecznego) nie można uznać za tego, który spełnił warunek z art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej.

W rozpoznawanej sprawie jedynie zatem potencjalne zakwestionowanie legalności krótkotrwałego (7-dniowego) objęcia ubezpieczonego rolniczym tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym mogłoby prowadzić do przyjęcia, że ostatnim tytułem jego ubezpieczenia było ubezpieczenie pracownicze. Nawet jednak w razie potencjalnego - ze względu na szczególne okoliczności spóźnionego przyznania ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego, które wyłączało go z objęcia rolniczym tytułem ubezpieczenia społecznego, i uznania za „ostatni” tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym stosunku pracy („bycia pracownikiem”) - ubezpieczony, który pobierał świadczenie przedemerytalne niewątpliwie z pracowniczego tytułu, powinien wykazać, że w okresie liczonym względem daty złożenia przezeń wniosku o emeryturę jego stosunek pracy (będący potencjalnie jego ostatnim tytułem podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu) został rozwiązany w przeszłości limitowanej (ograniczonej) warunkami określonymi w art. 29 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach. Warunki te pozostają w koniunkcji określonej łącznikiem (spójnikiem) „oraz”, co oznacza, że prawo do wcześniejszej emerytury pracowniczej przysługuje ubezpieczonym, którzy nie tylko ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę byli pracownikami (pkt 1), ale także - co wynika z zastosowanej koniunkcji (łącznika) „oraz” - w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu pozostawali w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy. Przyjmuje się, że w praktyce wymagałoby to wykazania, że na 1,5 roku przed złożeniem wniosku o emeryturę ubezpieczony pozostawał w stosunku pracy trwającym co najmniej 6 miesięcy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2009 r., I UK 352/08, LEX nr 513014). Prawo do wcześniejszej emerytury pracowniczej zostało bowiem powiązane z kryterium podlegania pracowniczemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu w okresie poprzedzającym złożenie wniosku o emeryturę. Posiadanie przez ubezpieczonego pracowniczego statusu przed złożeniem wniosku o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury

pracowniczej wynika ze szczególnych zasad nabywania tego świadczenia, które nie powstaje z mocy prawa z chwilą spełnienia przesłanek dotyczących wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, lecz wymaga złożenia wniosku o przyznanie tego świadczenia (art. 116 ust. 1 *in principio* ustawy o emeryturach i rentach z FUS), a co za tym idzie, wymaga wykazania, między innymi, pracowniczego statusu ubezpieczeniowego w okresie przed złożeniem wniosku o wcześniejszą emeryturę pracowniczą (poza sytuacją określoną w art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach, jeżeli przez cały okres wymagany do nabycia prawa do emerytury ubiegający się o świadczenie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu pozostawania w stosunku pracy). W celu zweryfikowania możliwych do ujawnienia wątpliwości i wydania prawidłowego wyroku Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.